

4 Kodiröunan vägi

5 Lapsed tegeba tedoavaidusid

6-7 Vauktan vesin starinad

8 Marian Blahoveščenijan päiv

EZITAIKUND VEPSLÄIŽIŠPÄI

Varastam hüvid vajehtusid

MARIA KOŠEVA

Jo kahesanden kerdan Pohjoizen, Sibirin da Edahaižen Päivnouzman igähižed vähäluguižed rahvahad vastsihe suimal, miše valita Assosiacijan pämehen da pämehišton. 23.-25. keväz'kud pohjoizes Salehard-lidnas mäni rahvazkeskeine forum, miččen aigan mäni-ki VIII Pohjoizen, Sibirin da Edahaižen Päivnouzman igähižiden vähäluguižiden rahvahiden suim.

Forumale tuli läz 500 mest, kudambiden keskes oli ba kundaližsebroiden, ministerstvoiden, valdmehišton, tedomsebroiden da joukvestišton ezi-

tajad. Hö kerazihe, miše pagišta aktualizid da tärtkoid socialist-ekonomižid küzundoid, miččed koskeba vähäluguižiden rahvahiden oiktusid, oloid, varoid, keliden da kul'turan kehitoitandad da äi tošt. Foruman programm oli tehtud pätedopolišpäi, miččed om ezitadud Pohjoizen, Sibirin da Edahaižen Päivnouzman igähižiden vähäluguižiden rahvahiden kehitoitandan koncepcijas 2016. – 2025. voziks.

Ezmäižel foruman päivil ühtnikad pagiziba zakonantegendan paremboitusen rados da regionoiden ühthižradon kehitoitandas. Foruman avaidusel eziniba valdmehišton ezitajad, kudambi-

den keskes oli Prezidentan administracijan Magomedsalam Magomedov-varapämez', Federaližen rahvahiden azjoiden agenstvan pämez' Igor' Barinov, Assosiacijan pämez' Grigorii Ledkov da toižed. Jäl'ghe oli plenarine istund, miččel pagištihe päküzundoiš, rahvahiden kehitoitandan rados da tulijoiš planoiš. Avaidusel mugažo oli jo pauklahjoičendan pala, kus kaik aktivistad saiba kitändkirjeižed. Toižes päivän poles rad jagoihe videhe sekcijoihe. Jogahižen sekcijan diskutiruind oli terav da koski päivänteraližid küzundoid.

26. keväz'kud kogonaižen päivän mäni tärged foruman pala – Pohjoizen, Sibirin da Edahaižen

Päivnouzman igähižeden vähäluguižeden rahvahiden suim. Sigä delegatad valičiba Assosiacijan pämehen da koordinacižen nevondišton, miččehe müliiba regionoiden ezitajad. Nevondišton ühtnikad starinoičiba tegendan satusiš regionoiš da arvosteliba assosiacijan radod. Sid' zavodi änestamine, miččel jo toižen kerdan Assosiacijan pämeheks valitihe Grigorii Ledkovad.

Forumän aigan Salehardan muzejas radoi Igähižiden vähäluguižiden rahvahiden salištandan da radonmahtoiden ozuteluz, miččel jogahine tahtnik, kut foruman ühtnik, muga lidnan eläi-ki, voi tundištadas rah-

vahiden kul'turanke da ühtneda miččen-se rahvahan tedomahton mastar'-klassaha.

Forumal oli sur' kul'turprogramm-ki. Čomal koncertal adivoid ihastoitiba lahjakahad kagr- da pajosebrad ei vaiše Salehardaspäi, no Sibirin da Edahan Päivnouzman lidnoišpäi-ki. Ned mugažo čomin ozutiba ičeze kul'turad kaikile adivoile. Forum lopihe, no om taht uskta, miše nece kaik ei olend muite i pigai kaik igähižiden rahvahiden ezitajad homaičeba hüvid vajehtusid ičeze rahvahan elos.

Lugeda enamba neciš forumas da suimas voit Kodiman venänkelizil lehtpolil.

ЯМАЛ – место встречи коренных малочисленных народов Севера

23-25 марта 2017 года в самом сердце Российской Арктики - в столице Ямала г. Салехарде состоялись Международный Форум и VIII Съезд Ассоциации коренных малочисленных народов Севера, Сибири и Дальнего Востока Российской Федерации, в работе которых принимала участие вепсская делегация. Мы попросили её участников рассказать о данном мероприятии. Первый вопрос Зинаиде Строгальщиковой, руководителю делегации.

– Расскажите об Ассоциации коренных малочисленных народов, как она создавалась?

– Ассоциация имеет статус общероссийской организации и объединяет 35 общественных организаций, которые в своих регионах ведут работу по защите интересов малочисленных народов Севера. Съезды Ассоциации проводятся через четыре года, а сама Ассоциация была создана в марте 1990 года в Москве на I съезде малочисленных народов Севера.

– Как связана работа Ассоциации с вепской общественностью?

– Общество вепской культуры является представителем Ассоциации в Карелии. Мы вошли в Ассоциацию в 2001 году, после включения вепсов в 2000 году в Единый перечень коренных малочисленных народов России. Но наши представители принимали участие во всех мероприятиях Ассоциации с момента её создания.

Можно с полным правом сказать, что Общество с самого начала своей работы было тесно связано с общей деятельностью в стране по проблемам коренных малочисленных народов.

– Расскажите, кто представлял вепсов на VIII съезде Ассоциации?

– На собрании Общества были избраны: корреспондент ГТРК «Карелия» Лариса Чиркова, сотрудник музея «Кижь» Анна Анхимова, редактор вепской газеты «Кодима» Мария Кошелева, член союза писателей России Наталья Силакова, член Общества Галина Локкина. От вепсов Вологодской области на съезде была учи-

тель Борисовской школы Ольга Смирнова, которая является региональным представителем Ассоциации в своей области. В числе делегатов исполнители двух проектов, реализованных Обществом в 2016 году. Под руководством Ларисы Чирковой был подготовлен проект «Изучаем вепский язык по видеоурокам», одной из самых активных участниц которого была Галина Локкина, а Анной Анхимовой – «Память предков», завершившийся созданием сайта Общества. В последнее время Ассоциация уделяет большое внимание привлечению молодежи в общественное движение коренных малочисленных народов. Вепскую молодежь Карелии на съезде представляла Мария Кошелева, которая входит в Молодежный Совет Ассоциации.

– Съезд проходил в рамках Международного Форума коренных малочисленных народов, как это отразилось на его итогах?

– Организаторами Форума была поставлена задача вместе с экспертами обсудить наиболее острые проблемы современного положения коренных малочисленных народов, подготовить рекомендации, которые после обсуждения на пленарном заседании станут итоговыми документами съезда. Поэтому в рамках Форума прошли пять рабочих секций. О их работе более подробно расскажут их участники.

– Стал ли Форум и съезд площадкой для диалога власти и коренных малочисленных народов Севера?

– С него и началась работа Форума. Заместитель руководителя Администрации Президента РФ

Магомедсалам Магомедов зачитал приветствие Президента Российской Федерации В.В. Путина к участникам Форума и VIII съезда. В.В. Путин, пожелав успехов в работе, отметил важность данных мероприятий, где предстояло «наметить ориентиры по решению насущных социально-экономических задач, повышению качества жизни, защите исконной среды обитания, самобытной культуры, обычаев и традиций коренных малочисленных народов Севера». В.В. Путин также подчеркнул, «что эти вопросы находятся в числе значимых приоритетов государства. Реализуя масштабные программы по освоению Севера, Сибири и Дальнего Востока, необходимо развивать конструктивный, взаимопользительный диалог с местной общественностью организациями, учитывать мнения людей и действовать в их интересах». Следует

особо отметить, что международное сотрудничество в Арктике даёт шанс для увеличения внимания властей к проблемам народов Севера. Они стали частью работы Государственной комиссии по вопросам развития Арктики. Надеемся, что участие нашей организации в Ассоциации, принимающей активное участие при обсуждении проблем её освоения с учётом мнения коренных народов, станет основой для организации более ответственного природопользования на территории проживания вепсов. Вепсская делегация Карелии примет участие в Первом саммите коренных народов Еврo-Арктического Баренцева региона, который пройдет в Москве 28 апреля 2017 года.

В своём выступлении М. Магомедов говорил о формировании в стране значительной законодательной базы по защите прав и интересов коренных малочисленных наро-

дов страны, основанной на Конституции России. Принято более 1700 федеральных и региональных актов, среди которых особая роль отводится Концепции устойчивого развития коренных малочисленных народов Севера. Особый статус и задачи государства по защите прав и интересов малочисленных народов отражены в Стратегии государственной национальной политики Российской Федерации, утвержденной в 2012 году Президентом России. Опыт работы Ассоциации, объединяющей «самые разные народы, отличающиеся языком, культурой и традициями, решения, принятые на съезде», по мнению М. Магомедова, «найнут своё отражение в направлениях реализации государственной национальной политики в отношении коренных малочисленных народов».

В завершении своего выступления М. Магомедов, заявил, что «много ещё предстоит сделать, про-

цесс ещё не до конца сбалансирован, не все нормативные акты приведены в соответствие, в том числе и федеральные. Президент Ассоциации эти вопросы очень остро и регулярно ставит и перед нами, администрацией Президента, и Государственной Думой и сегодня идёт большая работа по доработке федеральных и региональных законов, чтобы они на самом деле обеспечивали в полной мере права и гарантии малочисленных народов нашей страны».

Съезд в Салехарде проходил второй раз, делегаты благодарили губернатора Ямала Дмитрия Кобылкина за поддержку Ассоциации. Его отношение к проблемам коренных малочисленных народов – достойный пример для подражания другим руководителям регионов. В округе по проблемам малочисленных народов действует более 40 законов, 12 государственных программ, около 300 подзаконных актов. Только в

2016 году приняты законы «Об оленеводстве», «О рыболовстве», при главах муниципальных образований созданы советы коренных малочисленных народов Севера; все новые законы прошли общественное обсуждение, многие из них, как сказал Д. Кобылкин, «были подсказаны самими ямальцами». От участников форума к М.Магомедову прозвучала просьба ознакомить всех руководителей регионов, где проживают коренные малочисленные народы, с опытом работы руководителя Ямала.

Многообещающим перед делегатами съезда было выступление руководителя Федерального агентства по делам национальностей Игоря Баринова. Решить самую острую проблему по подтверждению национальной принадлежности малочисленных народов во избежание судебных тяжб ведомство намерено через реестр коренных малочисленных народов: Как заявил Игорь Баринов, «попадание в реестр будет подтверждаться и на региональном и муниципальном уровне, что человек действительно проживает там, где родился, на самом деле ведёт традиционный образ жизни, чтобы он мог претендовать на все права и льготы, как человек, относящийся к коренному малочисленному народу». В федеральном агентстве началась работа по законодательному утверждению этнологической экспертизы, чтобы исключить негативные последствия деятельности промышленных предприятий в местах традиционного проживания малочисленных народов, а также по определению механизма возмещения ими ущерба экологии региона и ведению традиционных занятий.

К сожалению, ведомство И. Баринова за трехлетний период особых успехов не добились. Безрезультативным оказались наши обращения в агентство по поводу Тимошинской школы в Вепском национальном поселении Бабаевского района Вологодской области, где решением районной администрации провели реорганизацию, нарушив тем самым законодательство, требующее учёта мнения населения. Не смогло агентство решить вопрос и с социальными пенсиями, круж получателей которых среди народов Севера резко сократился после решения правительства в 2015 году, а вепсы вообще лишились этого права.

– Какой была реакция делегатов на выступления

представителей власти?

– Призыв М. Магомедова к открытому разговору о проблемах, волнующих делегатов, был услышан. Все они, включая вопрос о документальном подтверждении представителями наших народов своей национальности, когда это требуется, для выделения квот на вылов рыбы, доступу к охотничьим угодьям, получения социальных пенсий, бесплатной медицинской помощи, были отражены в отчётном докладе Григория Ледкова. Очень остро стоят и гуманитарные проблемы: в школах изучаются языки только 23 из 40 народов, идёт вытеснение преподавания родных языков из учебной программы на уровень факультативов. Министерство образования не видит различий в организации преподавания родных языков малочисленных народов и языков, имеющих статус государственных. Вывод однозначен: внимание органов власти любого уровня к проблемам малочисленных народов должно возрасти, а Ассоциации предстоит сложнейшая работа в общей работе с органами власти при совершенствовании законодательства.

Особо острый разговор шёл в секции «Социальная политика как фактор устойчивого развития коренных малочисленных народов», в которой принимали участие мы с Ольгой Смирновой. Процесс оптимизации в сельской местности резко ограничил доступ к услугам образования, культуры и здравоохранения. Мною на имя М. Магомедова были переданы два обращения с просьбой восстановить преподавание в 10 и 11 классах в Тимошинской школе и возобновить права вепсов на социальную пенсию. Будем ждать ответа на данные обращения.

– Вопрос к Наталье Силаковой. В какой секции Вы работали, о чём там шёл разговор?

– Я приняла участие в работе секции «Ответственное природопользование», где говорилось о том, что многие коренные народы проживают на территориях с высокой природной ценностью. Проблема взаимоотношений малочисленных народов с добывающими предприятиями – одна из самых серьёзных на сегодняшний день. Наличие природных богатств на их территориях не обеспечивает малочисленным

народам экономическое благополучие.

Нам ещё предстоит освоить опыт взаимодействия местного населения с промышленными компаниями, действующими на наших территориях. Начало обсуждения этой проблемы будет положено на Международном семинаре-практикуме «Российское законодательство по правам коренных малочисленных народов. Практика реализации и перспективы взаимодействия». Общество проводит его совместно с Министерством по национальной политике 23-24 мая в г. Петрозаводске и с. Шелтозере.

– Вопрос к Ларисе Чирковой. В каком русле обсуждались на Форуме вопросы культуры?

– Я и Галина Локкина работали в секции «Духовное и культурное наследие коренных народов». Здесь наиболее остро обсуждалась проблема передачи языка, культуры и традиций коренных народов молодёжи. Мы представили свой опыт по сохранению и развитию вепского языка в Карелии в рамках проектной деятельности. Говорили о проблеме преподавания в школах родных языков как предмета, сохранении и передачи песенных традиций, народных промыслов молодому поколению, включении традиционных праздников коренных народов в общий реестр национальных праздников России, за проведение которых отвечало бы Министерство культуры, а не общественные организации или центры культур. В ряде регионов существует острая проблема отсутствия литературы, мультфильмов, современных компьютерных программ для детей на родных языках, специальных стипендий со стороны государства для студентов, изучающих родные языки в вузах.

– Вопрос к Марии Кошелевой, участнице секции «Молодёжь коренных малочисленных народов – будущее Российского Севера». О чём говорилось там, не дублировала ли Ваша секция работу других секций?

– Сегодня в Ассоциации работа с молодёжью признана приоритетной. Именно ей предстоит продолжить уже начатую работу, взять на себя ответственность за сохранение и развитие народа, его культуры и языка.

Обсуждались вопросы вовлечения молодёжи в традиционную деятельность своих народов, научные исследования, в процессы обучения родным языкам, подготовки кадров и привлечения молодых специалистов, учёных для работы в северных регионах.

– Разговор продолжим с Анной Анхимовой. Дополнением к Форуму и съезду стало организация в Музейно-выставочном комплексе имени Ивана Шемановского выставки изданий народно-художественных промыслов и ремесел малочисленных народов «Река времени». Вы представили выставку о Карелии. Расскажите о выставке.

– В выставке-ярмарке приняли участие представители 22 регионов России. Мы привезли домотканые половики, изделия из берёсты, дерева, ивы, керамику, вязаные шали, тканые пояса, изделия для домашнего интерьера, куклы-обереги, сувениры, а также книги и газету «Кодима». Я рассказала посетителям выставки и гостям Форума о летних экскурсионных программах музея «Кижь» и вепского этнографического музея в селе Шёлтозеро.

Интересной оказалась и культурная программа. В последний день был праздник «День оленевода». В гонках на оленьих упряжках приняло участие 130 оленеводов, проводились состязания в метании тынзына на хорей, тройном национальном прыжке, борьбе и прыжках через нарты.

Редакции приятно отметить, что делегаты из Карелии в числе других представителей малочисленных народов были отмечены на съезде наградами. И. Баринов вручил Зинаиде Строгальщиковой благодарность Федерального агентства по делам национальностей «За значительный вклад в сохранение и развитие этнокультурного многообразия народов России». Президент Ассоциации Г. Ледков за активное участие в сохранении и популяризации вепского языка и культуры наградила медалью «За верность северу» Ларису Чиркову. Мы поздравляем их с наградами. Благодарим участников за предоставленную информацию о мероприятиях в Салехарде нашей газете.

Фото Лариса Чиркова

В краю синих озёр

КНИЖНАЯ ПОЛКА: Книга В. Пулькина "В краю синих озёр" теперь появится в школах Карелии.

В январе этого года исполнилось 95 лет вепскому писателю Василию Пулькину. Его жизненный путь составил всего 64 года, творческий, и того меньше – всего десять лет, но суждено ему было остаться в памяти народной и войти в историю литературы Карелии как вепсу, пишущему на русском языке.

Карельскому читателю он знаком по своей первой книге «Азбука детства» (Петрозаводск, 1983), которая стала его своеобразной «визитной карточкой» в литературе. Повесть впервые была опубликована в журнале «Север» (1981, № 11–12). За ней при жизни автора увидела свет книга «Глубокие воды Корбярви» (Л., 1985), а третья, последняя – «Возвращение в сказку», вышла уже после смерти прозаика в 1986 году. В прошлом году исполнилось тридцать лет со дня печальной даты.

Поскольку главной, определившей личность и судьбу В. Пулькина профессией стало учительство, благодарные наследники установили 10 апреля 2016 года на здании школы в Пашозере памятную доску. Но ещё большим подарком поклонникам его таланта послужило издание книги «В краю синих озёр», вышедшей в Санкт-Петербурге по заказу Комитета по местному самоуправлению, межнациональным и межконфессиональным отношениям Ленинградской области (в рамках реализации государственной программы Ленинградской области «Устойчивое общественное развитие в Ленинградской области», подпрограмма «Поддержка этнокультурной самобытности коренных малочисленных народов, проживающих на территории Ленинградской области»). Часть тиража передана в Карелию и будет распределена по вепским школам.

В книгу «В краю синих озёр» вошли все известные произведения В. Пулькина – три повести, рассказы и сказки. Открывает книгу очерк жизни и творчества «Сказочник вепского леса» Аллы Титовой, проиллюстрированный фотографиями прозаика.

Повесть «Азбука детства» автобиографичная по своему содержанию, написанная выходцем из вепской глубинки, она явилась своеобразной исповедью его жизни, что он наблюдал, что сохранила его историческая память. Автор выведен в повести под именем Андрей Иванов. Каждый рассказ повести – это отдельная страница из детства автора, в котором были свои горести и радости, маленькие победы и удары судьбы. Интересные этнографические зарисовки, характерные для жизни вепского народа, позволяют представить картину его мира.

В 1994, 1996 годах газета «Kodima» в нескольких номерах публиковала перевод повести «Азбука детства» («Laps'aigan abekitj») на вепском языке, выполненный Ниной Зайцевой. Также они были опубликованы в сборнике рассказов «Kodigandaine» («Родной край», 1996, С. 55-123). В 1999 году журнал «Carelia» опубликовал несколько рассказов В. Пулькина в переводе на финский язык Йоханнесом Хидманом.

Две другие повести «Глубокие воды Корбярви» и «Возвращение в сказку» продолжают рассказ о жизни капшинских вепсов 1920-1950-х годов. В. Пулькин в своих повестях создал целую галерею портретов своих земляков – простых тружеников.

В разделе книги «Рассказы» читатель прочтает воспоминания бывшего тридцатитысячника и директора школы. Погрузиться в сказку помогут «Злой мужик и мыши», «Упрямая жена», «Лень и любовь» и другие произведения автора.

Завершает книгу библиография В. Пулькина. В качестве иллюстраций к произведениям прозаика использованы репродукции картин Серафимы Калининой и Игоря Петрова.

Наталья Чикина.

Kodiröunan vägi

Kaikutte filologižiden tedoiden doktoran Nina Zaicevan ezituz johtutab minei ei kaikile teta- bad purdet, mitte om läh Ojat'-joged, Ladvan taga. Sen puhtaz vezi jokseb sarnaližes süvüdespäi da kandab ičesaze energijad.

Muga Nina Grigorjevna Zaiceva-ki andab meile ičeze hengespäi mittušt-se sarnališt väged, miččen pit'kha kaiči vepsän rahvaz da lahjoiči XX-voz'sadan lopuks mirun literaturale. Meiden jäl'geline pagin Virantanaz-vepsläižen eposan tegijanke oli vepsän rahvahan runotusen sündundas. Minä küzuin Nina Grigorjevna siš, kut Ladv-külä painasti vepsänkeližehe literaturaha:

- Nina Grigorjevna, voib-ik lugeda Piterin agjan Ladv-küläd pohjaks, miččele pani augun vepsän literaturan klassik Nikolai Abramov ičeze runotusel?

- Ka! Nikolai Abramovan sädandradon energii kazvoi penel kodimal. Konz mö Ol'ga Žukovanke kerazim Vepsläižiden voikuiden ozutesed-kirjan, ka el'genzim, miše parahimad nenden voikuiden ozutesed oli änestadud Ladvas. Sigä oliba parahimad sarnoiden starinoičijad. Nece om eriline, eriladuine taho. Om čodokast, miše Nikolai sündui da kazvoi sigä. Hänen mam Maria Aleksejevna mugažo om lahjakaz, vepsän kul'turad rižakaz ristit. Hän äjan tedab ičeze rahvahan tradicijoiš. Sikš om sel'ged, miše Nikolai äjan imi ičeze armhas küläs.

- Voib-ik Maria Aleksejevna nimitada vepsläižeks Arina Rodionovnaks?

- Meletan, miše voib. Ühtes fil'moišpäi oli starinoitud, kut Ma-

« *Nikolai Abramov mahtoi runoiden kirjutamižen-ki aigan meletada vepsäks.*

NINA ZAICEVA STARINOIČI KODIMALEHTESELE VEPSÄN RAHVAHAN RUNOTUSEN SÜNDUNDAS.

ria Aleksejevna pagizeb koivunke. Amuižiš aigoispäi vepsläižed arvostiba koivud. Kevädespäi sügüzehesai hö kävuiba pūdoidme virzuiš tohespäi, joiba koivvet da vastoihe kül'betiš koivvastal. Midä voib paremba da tarbhaižemba koivud? A ved' rahvaz kaiken arvostab mecas kaikuttušt heinäd, kaikuttušt taiment. Ei sand tühjaks ratkaita mittušt taht kazvust. Maria Aleksejevna kaiken lämäs johtutab siš. Hän openzi

poigad sihe, nece om vepsläine tradicionaline kaceg miruhu.

- Mičcid jügedusid oli vepsläižen literaturan sündutamižen aigan?

- Konz pagizim Vologdan agjan kirjutajanke Anatolii Vasiljevič Petuhovanke, kudamb oli vepsläižen da hüvin tezi vepsän kel't, ka minä küzuin hänel, mikš hän ei kirjutand kodikelel. Hän sanui vastha, miše vepsän keles ei täudu äi tarbhaižid

sanoid, adjektivoid. Ozutesikš, kut sanuda vepsäks: "В комнате летящей походкой вошла красивая девушка?". Meletan, miše voinuiži löuta kožujad kuvitelust, kut necidä tegi čomin Nikolai Abramov. Hän kirjuti: "Kuti manzikaime – sinun muhu...". Hän mahtoi runoiden kirjutamižen-ki aigan meletada vepsäks. Ičeze sädandradon augotišes, nece oli männuden voz'sadan 90-vozil, minä nevoim hänele kirjutada runoid kodike-

lel. Siloi Nikolai kahtelzihe, läh-teb-ik sišpäi midä-se. Hot' hän jo čomin kirjuti venäks. Nikolai pani ezmäižid taimnid vepsän runotusehe. Hän löuzi ičeze eriližen ten literaturaha.

- Tö, Nina Grigorjevna, mugažo löuzit jügedan da suren ten literaturaha, rohtit kirjutada Virantanaz-epišt poemad... sanuižin vepsläšt Kalevalad. Oli-ik kävutoittud sen tegemižen aigan Vologdan man todesižen fol'kloran elementad?

- Mifologii om hüvin oppitud. Sen pohjal voib meletada süzetad. Ku ei olnuiži istorializiden tedoiden doktoran Irina Jurjevna Vinokurovan tedotoid, ka minä en tednuiži muga äjan siš, kut vepsläižed eliba kožmuses londusenke. Hot' iče olen vepsläižiden tradicijoiden kaičijan. Eposan kirjutamižes lujas abuti- ba častuškad, lühüdad pajoižed, mičced lujas koskuba lühüda- ha vepsläižehe sanaha. Olin kävutoitanu pajoid, sarnoid da istorializid legendoid, miččiš oli kirjutadud Vladimir Vladimirovič Pimenovan Vepsläižed-kirjas. Siš om legend Martjanov-mecnikas. Se abuti minei čomitada eposan süzetad da levitoitta pähengon kuvitelust.

- Uskot-ik, miše tulijal aigal vepsläižis küliš rahvaz starinoičeskandeb toine toižele rivid Virantanaz-eposaspäi Vir-mecnikan tegoiš?

- Om taht uskta. I pidab uskta. Olen optimist erazvuiččiš elon situacijoiš.

PAGIŠTOITI P'OTR VASILJEV VEPSÄKS KÄNDI GALINA BABUROVA

Taivhaspäi armhile randoile

Sergei Sokolovan elo-oza om čodokaz. Hän jo erasid vozid praznuičeb ičeze sündundpäiväd kaks' kerdad vodes. Tošt sündundpäiväd zavodi praznuita, konz jäi henghe lanktendan jäl'ghe vertol'otaspäi.

Vertol'otaspäi, mittušt Sergei nimiti laskvas "sõtajaks", ei jänd nimidä. A siš ištñuded ristitud lanksiba lumehe, mi kaiči heid. Nece tegihe Jamalas, kus Kurbas sündunu mez' lendli erasid kümnevoččid. Hän uništi lendandoiš völ laps'aigaspäi. Hänen ezmäine opendai Valentina Pavlovna sanub, miše kaičeb Sergejan kirjutest, miččes hän jo kümnevoččen prihan kirjuti: "Tahtoin tehtas lendajaks, leta Kurba da bombida kaikid neičukaižid...". Siloi niken ei uskond, miše prihan uništuz konz-se tuleb eloho.

Eskaikonz hän lopi Viborgas vertol'otan opišton da zavodi leta, ei olend hänel šansoid leta kodiröunale.

Vidlas ilma süta oli amptud sijaline eläi Mihail Jedorovič Sokolov, Sergejan ded. Necein, hänen vunuk, imi ičeze ezitatoiden napenut da lujas tahtoi lasketa taivhaspäi Ojat'-jogen vihandale randale, kuti kolnuden dedan heng. 90-vozil Sergejan laps'aigan uništuz tuli eloho. Kerdan hän lendi vertol'otal MI-8 Vologdaspäi Piterihe, löuzi kartas, miše Kurb sijadase nelläskümnes kilometras heišpäi da pakiči komandirad käta matkaspäi.

Oli nece skandaliziden istorijan jäl'ghe, konz Moskvass laskihe maha tetab mirus lendai Matias Rusta. Sikš komandir sanui, miše ei sa vajehtada lendandmatkad, Pūdoiden lendajad voiba sorta

heid. No ekipažan mehišt tugezi Sergejad. Sergei muga kacui sebranikoiden sil'mihe, miše oli jüged hül'gäita händast.

Tegihe Kurbas čud. Vertol'ot laskihe läh sildad päliči Ojat'-joges. Külän eläjad joksiba sennoks, a edel kaikid joksi Sergejan mam, kudamb siloi radoi počtal. Muga hän tahtoi sebat taivhaspäi laskenus poigad. Vaiše Sergejan tatalle sil päivil ei ozastund. Hän radoi edahaižil lamoil i ei kulend eskaik vertol'otan judud.

Nel'l' vot tagaze hän pördihe tagaze kodiröunale elole. Ičeze akanke kohenzi dedan pertin Maggärves, nügüd' holdub läžuvas mamas, a sulakus praznuiči ičeze 55-vottušt jubilajed.

P'OTR IŠUKOV

Lapsed tegeba tedoavaidused

8. päivil sulakud Petroskoin suomalais-ugrilaižes školas oli vedetud Lönnrotan lugemized- tedokonferencii openikoiden täht. Konferencii vedetas jo 15. kerdan. Täl vodel se oli tehtud tetaban tedomehen, fol'kloran keradajan Elias Lönnrotan 215-voččen sündundpäivän kanman. Necil päivil suomalais-ugrilaine škol oli täuz' adivoid. Täna tuliba lapsed ičeze kazvatajidenke da opendajidenke, tuliba kaik, ked navediba opetas i ked tahtoiba starinoita ičeze völ peniden, no tärktoiden tedoavaidusiden polhe.

Konferencijaha ühtni 37 openikad Petroskoin erazvuiččiš školišpäi. Ičeze dokladoid ezitiba suomalais-ugrilaižen školan, 17. gimnazijan, 30. gimnazijan da 29. školan openikad. Konferencijan ühtnikad opendasoiš 2-9 klassoiš.

Žurijoukus oliba aspirantad da tedomehed, školiden opendajad, lapsiden päivkodin holetajad, metodistad da lehtmehed.

Konferencijal radoi kuz' sekcijad. Kodirandan istorii-sekcijas starinoitihe Karjalan lidnoiden istorijas, Kiži-sares, kodirandan londuses. Kul'turan bohatuz-

sekcijas pagištih Karjalan tradicionaliziš sömiziš, karjalan rahvahan poimetisen, sädoiden, lapsiden vändoiden polhe. Ezmäižed haškud tedoho-sekcii oli täuz' todesižid tedoavaidusid. Ozutesikš, F'odor Ovčinnikov, suomalais-ugrilaižen školan nelländen klassan openik todišti, miše Jägi-bab da Süojatar oma läheližed sarnan hinged, hõ koskuba toine toizehe. Neciž-žo sekcijas pagištih Kalevala-eposan sündundan polhe, karjalaižiden ozoitesiden polhe. Gumanitariližes sekcijas lapsed starinoičiba ičeze avaidusiš keliden alove-

hes. Ozutesikš, suomalais-ugrilaižen školan kaheksanden klassan openik Alijev Metin starinoiči, miše suomalais-ugrilaižil da t'urkilaižil kelil oma ühtejiččed pirdad. Hän ozuti, miše azerbaidžanan kelen da suomen kelen strukturas om äi ühtejiččid sändoid. Lönnrotan lugemized-konferencii om äipoline. Konferencii avaidab ičeze uksid kaikile penile tedomehile. Täga lapsed ozutaba ičeze tedoavaidusid ei vaiše kelen da literaturan temas. Muga erased lapsed surel tahtol starinoičiba kudmaižen polhe, eciba pätusid erazvuiččihe kuzundoihe – om-ik mašin hüvä vai paha azj, võib-ik olda bumagal toine elo i muga edemba.

No kaik-se äjad dokladad koskiba suomalais-ugrilaišt temad. Muga Etnolingvistižed oppindasekcijan dokladad koskiba suomalais-ugrilaižid kelid niiden sidos kul'turaha.

Ozutesikš, Gorohova Jekaterina Suomalaiž-ugrilaižen školan ühesanden klassan openik starinoiči karjalan rahvahan sarnoiden polhe. Hän sanui:

"Minä lugin karjalaižid sarnoid internetas, ved' nügüd' ned om pandud inter-netha. Muğažo urokoil mö lugim sarnoid da kändim niid. Minei oma mel'he sarnad, sikš miše, konz lused sarnad, ka näged, kut ende eli rahvaz, midä mahtoi, võib tedištada rahvahan veroid, uskonad. Tahtoin jatka necidä oppindradod edemba-ki".

Lönnrotan lugemized-konferencijan kaik ühnikad saiba hüvid arvoid. Heile lahjoitihe kitändkirjeižid, kaikutte vägesti miččes-se nominacijas. Ezmäižen sijan sai 29. školan kuden-den klassan openik Raugijanen Nikita. Hänen dokladan nimi oli "Rahvaz om minun Kodima".

MARIA FILATOVA

Vepsläižis pagištih Francias

Männudel vodel Le Puy-en-Velay-lidnas oli universitetan seminar, miččel minä pagižin N. Zaicevan Virantanaz-eposan da sen hengiden Airan, Anin da Tal'oin polhe. Kaikil kundlijoil konferencijal oli sur' melentartuz' vepsän eposaha, sikš P. Presumey, Le Puy-en-Velay-lidnan Guillaume Bude-kul'turjoukun pämez' kucui mindai necil vodel kevaz'kun 10. päivil konferencijale ezitamaha vepsän kul'turad, literaturad da kel't. Francias, paiči suomalais-ugrilaižid tundijoid, niken ei teda, ked oma vepsläižed, niken nikonz ei kulend čomad vepsän kelen muzikad, niken nikonz ei voidn sada ihastust vepsän runoiden čomudes... i minä tahtoin jagatas sil heidenke.

Konferencijan ezmäižes palas oli "pen' istorii vepsoiš": starinoičin kut oli sanutud vepsoiden polhe jo amu, Iordanan hronikoiš (VI voz'-sadal) da venälaižis hronikoiš i kut A.J. Šogren, XIX voz'-sadal "Iöuzi" vepsläižid, i mikš nimiti vepsän kel't "suomen kelen sanskritaks"... jäl'ges sel'genzoitin kut vepsän kirjkel' om sündunu, starinoičin Šoutjärven etnografižes muzejas, Kodima-lehteses, Kodirandaine-programmas, Elonpu-praznikoiš...

Konferencijan toižes palas oli pen' vepsän literaturan ezitamine. Olin valičenu N. Abramovan, V. Lebedevan i N. Zaicevan tekstoid i lugin kändmižid francijan kel'he. Mö kundlim muğažo Kirjakamari-programman paloid, miččiš G. Baburova lugeb N. Abramovan i V. Lebedevan runoid. Mö kacuim vepsän man fotoid. Runoiden čomuz' koski ristituid. Äjad sanuiba minei, miše oli erazvuitte vägi i erazvuitte muju neniš tekstoiš. Kaikile konferencii tuli mel'he, kaikutte oli ilokaz i kaikutte, võib olda, necil öl, uništi vepsläižis mecoiš da järviš i, võib olda, Ojat'- jogen randoiš...

GUILLAUME GIBERT

Möst valitihe parahimad

Opendus: Ezmäižel päivil sulakud Karjalan opendusen kehitoitandan institutas möst mäni kodikelen olimpiadan regionaline etap, miččel valitihe parahimad rahvahaližiden keliden tundijad.

GALINA BABUROVA

Kut i kaiken, ezmäi kevaz'kus Karjalan školiš mäniba olimpiadad, miše valita parahimid kodikelen openikoid. Nece oli muga nimitatud municipaline etap. Municipalizen etapan vägestajad jo ühtniba regionalizehe etapaha da vägestihe kesketi rahvahaližiden keliden tedoiš. Meiden valdkundas vepsän kel't opetas nelläs sijas: Petroskoin Suomalaiž-ugrilaižes školas, Šokšun, Šoutjärven da Kalagen keskskoliš. Täl vodel paiči openikoid neniš nelläs školaspäi olimpiadan regionalizehe etapaha ühtni üks' priha Vidl-külaspäi.

Kogonaz olimpiadaha ühtni 73 last. Nene oma Prážan, Oloncan, Kalevalan, Änižjärven, Medvežegorskan, Kondopogan, Suojjärven rajonoiden školiden openikad, muğažo

lapsed Petroskoin ümbuzkundaspäi, Piterišpäi da Piterin agjaspäi.

Heiden keskes oliba 4.-5. da 9-11.-klassoiden openikad. Olimpiadan vepsän keled kirjuti ezmäižes gruppas viž last, vanhembiden klassoiden openikad oli ühesa: kuz' last, kudambad opendasoiš ühesandes klassas da koume last, kudambad opendasoiš ühtendestošt kümnes klassas. Olimpiadal lapsile tarbiž oli ozutada kodikelen tedoid paginas da kirjutandas. Kodvdihe lapsiden tedoid grammatikas, leksikan tedoid, pagin- da kirjutandmahtoid. Norembiden klassoiden openikoile tarbiž oli eskai luge- da čomin tekstoiden paloid än'heze, miše žurijouk voinuži kodvda, kut hüvin laps' ei vaiše el'gendab tekstan jüväd, no mah- tab-ki virkta vepsän kelen sanoid. Žurijoukuihe mülüi keliden opendajid, tedomehid, lehtez-

ROZALIA LAZAR OM OLIMPIADRADON KIRJUTAMAS.

mehid. Vepsänkelijid radoid kodviba Ol'ga Žukova, L'udmila Aleksejeva, Tatjana Gorškova, Maria Filato-

va, Maria Košeleva da Galina Baburova.

Olimpiadan avaidamine mäni institutan praz-

nikzalas. Sigä tervehtoitihe olimpiadan ühtnikoid, heiden täht eziniba rahvahaližed karg- da pajokollektivad. Olimpiadan tegijad toivotaba satusid da ozad openikoile. Ho- levad opendajad andoiba ičeze nevodoid. Sid' lapsed mäniba märitud honusihe. Paginad taritud temoile mäniba eriližis honusiš, kus žurijouk voinuži kaiket tünudes pagišta kaikuččen openikanke da tehta hänele kuzundoid. Kaik paginad oli kirjutatud diktofonoile. Kogonaz olimpiadradon kirjutamižele oli anttud koume časud. Päliči koumes päiväs oli tehtud ühtvedod.

4. da 5. opendusvoden openikoiden keskes ezmäižen sijan sai Darja Kirilina Kalagespäi, toižen – Rozalia Lazar Šokšun školaspäi, koumanden – Milana Karpova Kalagen školaspäi.

9.-10.-klassoiden openikoiden keskes vägesti Vla-

dimir Romanov Vidlaspäi, toižen sijan sai Petroskoin Suomalaiž-ugrilaižen školan openik Polina Kononova, koumanden – Jana Naumova Šoutjärvespäi.

11. – klassoiden openikoiden keskes vägesti kaks' neičukašt Kalagen školaspäi – Al'ona Mališeva (ezmäi- ne sija), Jelena Medvedeva (toine sija) da üks' Petroskoin suomalais-ugrilaižes školaspäi – Natlia Timbajeva (koumanz' sija).

Kaik parahimad olimpiadan openikad saiba dip- lomad da muštlahjad. Tradicijan mödhe, olimpiadan vägestajad lähtebe matka- ha Suomehe. Pidab ližata, miše vägestuz olimpiadas võib abutada openikoile püzundan aigan universi- tetha.

Kodima-lehtesen radnikad ozateleba openikoid- vägestajid da heiden opendajid, toivotaba heile tuli- joid satusid openduses da rados.

Vauktan vesin starinad

MARIA FILATOVA

Harvoin vastad ristitun, kudambanke rižad ičtaiž, kuti tö olet jo amu läheližed sebranikad, kudambanke ed meleta igän eros, kudambal adivoiš oled kuti kodiš. Naku mugoižid melid jäti meile vastuz Šoutjärven lapsiden päivkodin holetajanke Ol'ga Kokorinanke. Mõ mänetim Ol'ga Vasiljevnanke kogonaizen päivän: olim hänenke radol da kodiš, joim čajud kagrürzidenke da kacelim fotoid. Meil om tulnu läm' da kodi-kaz pagin – ozakahas elotes, lapsiš da perhehes.

- Ole hüvä, starinoiče, kus oled rodnus?

- Mina olen sündnu Toižeges. Sigä nügüd'-ki eläb minun mamoi, papad jo amu ei ole eläbad. Papa oli lujas hüvä mez'. Milai perhehes oli vaiše kaks' last: poig da tütar – mina. Mina olen vanhemb.

- Mičced mušlotessed nügüd' tuleb pähä laps'aigaspäi?

- Mina muštan, konz olim lapsed, meiden kazvatajil oli äi živatoid. Muštan, miše posadan kaikuččes perhehes pidetihe živatoid: oli lehmid, va-

zoid, sigoid, lambhid, kanoïd-ki. Sömižed stolal oli ičeze. Mina tähasai muštan baboin kürzid maidota. Muštan, kut baboi paštoi niid hilil. Lujas ned magukahad oliba. Mina mugažo nügüd' paštan kürzid, vaiše plital.

- Radad nügüd' lapsiden päivkodiš. Amu-ik?

- Mina radan päivkodiš jo 31 vot. Keväz'kus täudub 31 vot. Aig jokseb lujas teravas, ei sa sil'mäl čihotada. Konz zavodin rata oli mugoine mel', miše en radaškande lapsidenke. Oli lujas löuläi. Lapsid oli lujas äi. No olen hargnus. Läksin mehele. Rodin kaks' last. Vozil 1990 oli lujas jüged aig, pidi rata, ei sa nikuna lähtta. Muga i hargnu, radan tähasai. No lapsed minai oma hüväd, i rad om hüvä. Nügüd' om mugoine aig – tegihe parembaks.

- Koumeskümnes vodes, nacein, kazvatid äjid lapsid?

- Nene lapsed, mičced oma minai päivkodiš, hö oma lapsed, kudambiden kazvatajid mina mugažo kacuin. Mina olen ihastusiš, miše hö jäiba tänna elämaha, radaba tägä i heil oma perhed.

- Om-ik sadikos vepsän

OZAKAZ PEREH

kelen urokoid, pagized-ik vepsäks lapsidenke?

- Nügüd' vepsän kelen urokoid vedäb Oles'a Anušenkova. Kaks'-koumerkad nedališ hän opendab lapsid vepsän kel'he.

- Midä meletaba sen polhe lapsiden kazvatajad? Ei-ik ole mugoižid, ked

oma vasthapäi?

- Ken-se om ihastusiš, miše oma meil vepsän kelen urokad päivkodiš. Toižile om üht kaik. No lapsed voiba pagišta, heid voib opeta. Mõ hüvin radoim Oles'anke männuzil vozil: hän pagiži vepsäks, mina pagižin, lapsed pigai otiba mel'he meiden kelen. Oli hüvä satuz. Nügüd' nene lapsed opendasoiš jo školas.

- Tedad-ik om-ik hot'üks laps' vepsäläizes Aniz'ronnas, ken pagižeb vepsän kelel perhehes, otab kel't kazvatajilpäi?

- Mina en mušta mugoižid perehid. Nacein, ei ole. Minä paksus oleskelen Toižeges. Minai om äi sebranikoid Šoutarves da Kaleiges. Tedan, om mugoižid perehid, miččiš molembad – ak da mužik oma vepsäläized. No hö ei pagiškoï lapsidenke, lapsed ei tekoi vepsän kel't. Nece om paha. En teda, midä voiži tehta. Mõ olem kadotanuded meiden kelen. No mina lujas tahtoižin, miše rahvaz zavodihe pagišta vepsäks ičeze lapsidenke da vonukoidenke. Mina iče naprin pagišta ičemoi lapsidenke, konz lapsed oma kodiš vai Skaipan mödhe zvoniba meile.

- Ol'ga Vasiljevna, teil om čoma, vahv pert', nägen, miše hengen panid sihe.

- Nece pert' meile anttihe, konz minun mužik Ser'oža radoi sovhozas. No siš pidi tehta remontad. Zavodim hilläšti tehta. Kaik om ičemoi vägil. Jüged oli aig.

Šoutarven sovhoz saupsihe, živatoid riktihe, mašinoid mödhe. Hätken mužikad posadas radota oliba. Hüvä, miše meiden mal oma karjerad. Nügüd' rataze. No rad om lujas jüged.

- Lapsed eläba jo erizi, muga-ik?

- Lapsed kaznuded jo sured. Eläba edahan. Poigal L'ošal om ičeze jo pereh. Hö eläba Suomes. Žen'a-tütär mugažo eläb Suomes. Paksus ajelese meidennoks, mõ ajelem sinna.

- Miččen mamoin olid?

- Mina voin sanuda, miše olin strogijan maman. Pidin kädes molembid. L'ošale dostavalos'. Hän oli vanhemb. L'ošale, siks miše hän om priha da völ vanhemb, ka hänele pidi ajan abutada kodid mötö. Meil oli lehm, pidi ajan kandišta vet. Veden kandišim jogespäi, a jogi oli mäthan al. Hered pidi lujas ajan heitta tanhalpäi. Hän privik neche radoho i zavodi daže tilkai-ta lehmän. Žen'a oli tark neičukaine, hän openzi kaik urokad, käveli horha, muzejas oli kodiröunan kružok, hän käveli sinna, mugažo muzikškolha käveli, openzihe akkardional vändmaha. Hän sportsekcijaha käveli. Kodiš ei olend aigad hänel midä-se tehta. Hüvin hän openzihe. Muga hö oma lujas hüväd lapsed.

- Navediba-ik hö toine tošt?

- Toine tošt lujas navediba. No konz oliba lapsed lujas toratihe kodiš.

No muštan, konz oli jüged aig i ku kodihe todhe mitte-ni mageduz, ozutesikš šokoladkan, ka L'oša ei sönd üksnäze, varasti, konz sizar tuleb kodihe, miše jagatas hänenke.

- Kut ozaižihe muga, miše poig da tütar eläba nügüd' Suomes?

- L'oša lujas aigois läksi kodišpäi. Hän läksi Suomehe opendusele. Žen'a koumandes klassas putui olimpiadale, oti ezmäizen sijan. Heile lahjoitihe matk Suomehe. Hän läksi i putui elole Lasse Rantalan pereheze. Lassel om vepsäläizid jurid Šimjärvespäi. Lasse hüvin tedab kaik vepsäläizid sijoid, pagižeb vepsäks, lugeb Kodima-lehtest. Konz Ženja tuli kodihe, ka voiki, lujas tahtoi tagaze. Lasse zavodi ajelta meidennoks. Konz-se Lasse oli adivoiš mijal, hän tariči L'ošale tulda Suomehe opendusele. L'oša päti ajelta.

- Äjak vot hänele oli si-loi?

- Školan jäl'ges hän ajoi Suomehe. Hänel oli mugoine vahv taba, hot' oli jüged hänele Suomes, verhal mal, kus ei olend sebranikoid, pidi pagišta verhal kelel. No kaik-se openzihe, löuzi radon i jäi sinna. Žen'a mugažo eläb Suomes. Paksus nähttaze toine toiženke. Hüväd lapsed minai oma kaznuded.

Lämäs, kodikahas Kokorinoiden pertiš pagin joksi hotkas da kebnas. Ol'ga Kokorina om hüvä kodin emäg, čoma naine, laskav mamoi da jo baboi-ki.

HOLETOI AIG

VEL' SIZARENKE – PARAHIMAD SEBRANIKAD

PENIKAIŽED ABUNIKAD

ŽEN'A-TÜTÄR PODRUŠKOIDENKE

Kirjutajad lähtebea Tartuhu

Suomalaiž-ugrilaižiden literaturoiden assosia-
cii jo läz 25 vot tegeb
kongressoid, miše kehi-
toitta literaturizid sidoid
suomalaiž-ugrilaižiden
rahvahiden keskes.
Männudel kerdal meiden
man vepsläižed runoilijad
da kirjutajad vastsihe
toiziden rahvahiden

kirjutajidenke Vengri-
an kaiked tetabamban Ba-
laton-järven randal. Uz'
kongress mäneb 23.-26.
elokuud Tartu-lidnas Es-
tonian Rahvahaližen mu-
zejan udes pertiš. Necen
kongressan päteman lin-
neb – "Istorialine tem
suomalaiž-ugrilaižiden
rahvahiden čomas litera-

turas".

Necile keskrahvahali-
žele literaturizele azjtego-
le ühtnikoin om jo taritud
oigeta meiden man eläjid
Viktor Trifojevad da Gul'a
Polivanovad. Kongressan
tegiad varastaba da surel
tahtol tarkišteleba toizid-
ki kandidatoid.

Karjalan tedomehed Estonias

6.-8. sulakud Estonias mäni Rahvazkeskeine Mikael' Agrikolan päivän konferencii. Jo videnden kerdan Narva-lidnas, mittuš jagab Venämaspäi čoma Narva-jogi vastsihe tedomehed, aspirantad da üläopenikad, kenele om melentartuš suomalais-ugrilaine kel', literatur, istorii da kul'tur.

Kaik, ken koskeb suomalais-ugrilaižid mi-
rud tedab, miše 9. sula-
kud praznuitas suomen
kelen päiv. Se ei ole vaiše
Elias Lönnrotan sündund-
päiv, no i Mikael' Agriko-
lan surman päiv. Nece tu-
tab suomen kelen tedai,
Suomen abekirjan tegii
da Uden Zavetan suomen
kel'he kändai om kork-
tal sijal kaikel suomalaisil
da suomalais-ugrilaižil
kel'tedomehil.

Konferencijale tuli läz
nel'kümned ühtnikad Ve-
nämaspäi, Suomespäi, Es-
toniaspäi, Germaniaspäi
da Ročinmaspäi, völ 7 üht-
nikad oigenzi sihe ičeze
muga nimitadud stend-
dokladad. Konferencija-
jal oli nel' radkel't: es-
tonian, venän, anglan da
suomen keled. Kaks' päi-
väd azjtegoil radoi 6 sek-
cijad da mastar'-klassad.
Ezmäine radpäiv zavodihe
plenarizel istundal, miččel
eziniba konferencijan pä-
tegi da sekcijoiden mode-
ratorad. Toižes päivän po-
les oli toižen sekcijan rad,
se oli jagatud völ kahthe:
Inkeriman igähižed rah-
vahad männudel aigal da
nügüd'- da Leksikologii,
leksikografii da onomastik-
sekcijaha. Sigä pagištihe
suomalaiž-ugrilaižiden
keliden da rahvahiden
oloiš da elos, niiden keli-
den leksikan erigoičusiš
da toponimikan polhe.
Oli melentartuš kundel-
ta kut petroskoilaižid Ve-
näman Tedoakademijan
Kelen, literaturan da isto-

rijan institutan tedome-
hid, muga toiziden-ki lid-
noiden da maiden ezitajid,
ecta da löuta ühthizazjoid
da eroid, kundelta küzun-
doid da vastusid niihe.

Toižel päiväl rad jat-
kui jo toižis sekcijoiš, üht-
ten niispäi oli Suomalaiž-
ugrilaižiden rahvahi-
den kirjkeliden istorii da
nügüdlaine olo-sekcii, kus
pagištihe keliden oloiš,
grammatikas da literatur-
ras. Etnologii da etnoling-
vistik-sekciijal pagištihe
keliden opendamižes, rad-
dos, mitte tehtas kelen
ozutesiden keradamižen
täht da kut se abutab ke-
len opendamižes. Suvie-
stonilaižed tedotöd-sek-
cijan nimi iče pagizeb ezi-
tusiden temoiš, ned oliba
estonian kelil. Aktualižen
da melentartuizen oli
Suomalaiž-ugrilaižiden
keliden perspektivad da
revitalizacii, kus pagištihe
tärktoiš küzundoiš,
miččed koskeba keli-
den da kul'turan kehi-
toitandad, kaičendad da
rolid nügüdläižes mi-
rus. Fol'klorižed tradi-
cijad-sekcijas oli kaks'
petroskoilaižiden ezi-
tust, miččed koske-
ba vepsläižiden da
karjalaižiden fol'klorad
da sen rolid keliden
opendamižes.

Paiči sekcijoid kon-
ferencijal radoi kaks'
m a s t a r ' - k l a s s a d :
Suomalaiž-ugrilaine ke-
ramik da Suomen kel' kut
toine- vai Suggestopedian
mastar'-klass.

Konferencii jatkui kou-
me päiväd, läz kaik tegend
oli Narvan kolledžas, Tar-
tun üläopišton filialas. Se
om uz', čoma, evropalai-
ne openduzerišt, kus kaik
om tehtud hüvän da mu-
gavuden opendusena aig-
gan mänetandan täht. Ra-
donpäividen lopus kaiked
varasti ilotuzprogramm.
Ezmäižen päivän, konz
ühtnikad tuliba Narva-
ha, heid varasti Inkeirman
suomalaižiden Ilokahad
sebranikad-horan kon-
cert. Ehtan adivon oli Tinu
Vorms Tartu-lidnaspäi,
kudamb vändi vanhoiš pu-
hutuzvändimil. Toižel päi-
väl adivoid ihastoiti Es-
tonian rahvahaline mehiden
hor Tallinaspäi. Mugažo
konferencijan ühtnikoil
oli voimuz kävuda ekskür-
sijale lidnads, kus stari-
noitihe lidnan istorijas da
ozutadihe kaik lidnan pä-
sijad, tarbiž sanuda, miše
Narva-lidnal om bohat da
melentartuine istorii, iče
lidn om lujas čudokaz.

Konferencii oli tehtud
korktal tazol, andoi tede-
mehile voimusen ezitada
ičeze töid, tundištadas da
kosketadas toine toiženke,
miše vajehtadas mahtistol
da idejoil. Tarbiž sanu-
da, miše tedokonferenci-
jad ei vaiše andaba voi-
musid ezitada ičeze radod,
no kundelta-ki toizid, levi-
toitta ičeze tedoumbrust,
kulištada küzundoid,
miččed voiba abutada tuli-
jal aigal da miččid ei tulgoi
pähä iče.

MARIA KOŠEVA

Kodirandaine

» RAHVAHAN MELEVUZ'

Tühj lebu vüzutoitab enamb mi rad.

Marian Blahoveščenijan päiv

Hän lujas navedib adivoičetada, siks pertiš kai-ken om praznikaline kobu. Praznikaline il'miš om Pi-terin agjan Ladv-küläs. I ei vaiše siks, miše rahvaz ei unohta Blahoveščenijad da kaikuččel vodel keradase vanhanno Georgijevskaja-pühäkodinno, mitte 30-vozil oli saubatud da tehtud klubaks. Siks ku necil päiväl om vepsläižen literatutan klas- sikan mam Maria Alekse-jevna Abramova praznuičeb ičeze 85-vottuš jubilejad da ihastusiš vasttab nenid ris- tituid, kudambad ühtes hä- nenke muštaba hänen poi- gad – runoilijad Nikolai Ab- ramovad.

Maria Aleksejevna kaičeb ičeze muštos kaikuttuš elon

palad, kaikuttuš tarbhašt hänen täht sanad muga, kut kaiči tatal Aleksei Petrovič Romanoval lahjoitud paikan. Hän kaičeb mugažo ičeze čomas liphas poimetišid, miččid hänele andoi männu- den voz'sadan augotišes hä- nen mam Aleksandra Timo- fejevna. Ei pit'kha pereh eli udes sures pertiš, miččen Kutu rižatihe, miše anastadi- he vepsän literaturan "kät- ken". Völ Maria muštab, kut aigvoččed ristitud top- siba Nikolai Čudotvorcan jumalašt Mäggärves. Voib olda, siks poigad sid' hän ni- miti Nikolajaks... Ved' Mari- an taguiči sündui da kazvoi

vepsän literaturan tegii, ku- damb sädi vepsän runotust siloi, konz iče vepsän rahvaz oli läz unohtadud.

Laps'aigal Mariale ei vaiše vägel tarbiž oli lähtta kodikuläspäi, hän muštab, kut tundmatomad rikojad ri- koiba hänen tatad, hän ka- doti sidon mamanke, ku- dambad fašistad veiba Lat- viaha. Ladvan brigadir oi- genzi händast nenil opa- koil vozil jügedoile radoile. A Maria radoi muga hüvin, miše 16-voččen neiččen oli pauklahjoitud medalil rados, kacmaha sihe, miše oli kula- kan tütren.

Hänen mužik mugažo nenil vozil oli pauklah- joitud službal. Hö eliba üh- tes läz pol' voz'sadad, kuni

mužik ei kolend vodel 2012. Siš aigaspäi mäni jo läz vittošt kümned vot, no nece kibu ei jäta Maria Alekse- jevnad. Se vaiše ližadui uzil mokičusil poigan kolendan jäl'ghe.

Nügüd' tütär Taisia, vu- nukad, läheližed da sebra- nikad holduba hänes. A sün- dundpäiväl eskai sijaližed valdmehed tuliba hänen- noks, miše ozatelda Maria Aleksejevna da möst pauk- lahjoita.

Jubilejanke, meiden ar- maz Maria Aleksejevna! Ližagaha sündundpäivan ilo Teile elon väged da energi- jad. Elä pit'kha da kaiče ičeiz tervhut, kut kaičed ičeiz rah- vahan muštod.

P'OTR VASILJEV

» OZATELEM!

Rahvazkeskeižes Pohjoižen, Sibirin da Edahaižen päivnouzman igähižiden vähäluigižiden rahvahi- den Forumas vepsän rahvahan ezitajile oli anttud sured arvod.

Vepsän kul'tursebran pämez' **Zinaida Strogalsčikova** sai Federaližes agenstvaspäi kitändkirjeižen "Venäman rahvahiden kul'turan su- res panendas".

Vepsän kelen da rahvahan kul'turan kaičendas Za vernost' Severu-medal' oli anttud Vepsän kul'tursebran aktivistale, Karjalan radion toimitaja- le **Larisa Čirkovale**. Medal' anttas Venäman elä- jile, kudambad napriba kaita Pohjoižen, Sibirin da Edahaižen päivnouzman igähižiden vähäluigižiden rahvahiden oiktusid, kelid, londust, elon ladud.

Ozatelem meiden aktivistoid! Toivotam satusid rados, vägid heiden tärkatas azjas!

Čudokaz sarnoiden starinoičii

Eli-oli Karjalas unikaline ristit, kudamb kirjute- li sarnoid. Da ei vaiše zavetnijad sarnoid, a nügüdläižes- ki elos – i lidnalaižes, i külälaižes. Pagižen Vasilii Fir- sovan polhe. Pidab sanuda, miše oli hän vepsän mas- päi – Vologodčinan Vitegran rajonaspäi. No elo-oza vei händast Petroskoihe, kus hänen sädandrados tedištadihe.

Ved' zavodi Vasilii kirjutada völ kodimal, kirjute- li lühüdad prozad da starinoid, miččed müliiba hä- nen ezmäižihe kirjoihe. No elädes Petroskoiš hän avaiži ičtaze kut čoma kirjutai. Hänes tedištadihe kut unikalizes mahtokahas sarnoiden starinoičijas. Fir- sovan elon aigan läksi vaiše üks' hänen kogomuz ne- niden sarnoidenke. I jo hänen edelaigaižen surman jäl'ghe läksi koume kirjad johtutesidenke Vasilii Fir- sovan polhe da hänen sarnoidenke. Niid vaumišti Firsovan sebrani taidehpidai Dmitrii Moskin. Da völ üks' kirj – sarnoiden starinoičijan sädandrados oppind-vaumišti tetab kirjutai-filosof Juri Linnik.

Nacein, koume vot tagaze Karjalan Rahvahaližes kirjištos, sen radnikan da mugažo kirjutajan inicia- tivan Jana Žemoiteliten taguiči oli tehtud Lugemi- ne-projekt. Necil projektal, kut toižiš-ki mugoižis lugemižis, tekstan lugijad tundištoitaba kundlijoid nügüdläižiden Petroskoin kirjutajiden uziden kir- joidenke. Vasilii Firsovan sarnoiden mödhe Jana Žemoitelite kirjuti s'urrealistižen dramman, andoi sille Om aig kerata kartohkad-nimen. Siš realine elo om segoitadud fantastižehe. Necen dramman pani lavale projektan aigan Arkadii Samoilov.

Lugijoiden keskes päiči iče Janad oliba kirjišton radikad, muzikmez' da opendai Igor' Solovjov, tetab kaikile vepsläižile runoilii da kirjutai Oleg Mošnikov, Kodima-lehtesen radnik Galina Baburova.

Lugemižen jäl'ghe, kut i kaiken, oli mel'vajehteluz. Pagžižiba tetebad Karjalas kirjutajad, lehtmehed, dra- maturgad da toižed kundlijad. Ühthižen mel'pidon mödhe, ezituz läksi čomaks.

Mugažo kundlijad jagoihe johtutesil Vasilii Firso- van polhe. Siks kaik se tegihe hüväks ehtaks lahjaka- han sarnoiden starinoičijan muštoks.

VALERII SIDORKIN

FOTO NIKOLAI ABRAMOV

Lugendlehtez om tehtud Periodika-paindištos
185610, Karjalan Valdkund, Petroskoi, Titovanird, 3

("ПОДНЯЯ ЗЕМЛЯ")
VEPSÄN I VENÄN KELEL

Lehtez om registriruidud Karjalan
Valdkundan tedotehnologijoiden da
kommunikacijoiden Federaližes službas
keväz'kun 6. päiväl 2014. vodel.
Registromer ПИ № ТУ10-00279.

SÄDAJAD:
Karjalan Valdkundan zakonoiden
tegendan kund,
Karjalan Valdkundan valdmehišt i
Karjalan regionaline kundaline
Vepsän kul'turan kund-organizacij,
Periodika-paindišt

REDAKCIAN ADRES:
185610, Karjalan Valdkund, Petroskoi, Titovanird, 3
Telefon: (8142) 78 27 33
Lehtesen sait: kodima.rkperiodika.ru
Fax (8142) 78-36-29.
E-mail: vepskodima@mail.ru
→ Lehtez jagatas ilma maksuta.

Painuzsija:
Avtonomine organizacij
Periodika-paindišt
Om paindud vaumhiš failoišpäi
4x4-tipografijas. 185014, Petroskoi,
Lesnoi prospekt, 51.

Pätoimitai BABUROVA G. S.
№ 4 (289) Sulaku 2017
Allekirjutadud painusehe
17.04.17 15.00 časud.
Lähteb 19.04.17
→ Registromer 610
→ Tiraž 600